

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Rúffy Pál*

Cím: *Háborus szemle Bp.: es.*

IV. A gyermek élete a háborúban III. sorozat

Forrás: *Az Ujság*

Bp.
(Hely)

1916. VII. 30.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

362.7

Hely

Idő

1916

Személy

Háborus szemle Budapesten.

IV. A gyermek élete a háborúban.

III.

Az állami gyermekvédelem a háborúban.

A háboru nagy korszakának gyermekével foglalkozott az ez év július 16-iki számában *Az Ujság*. Fölvetette, hogy mily irányban befolyásolja a háboru a gyermek helyzetét, miként alakul ki a gyermekvédelem a háboru után, mint tölti be feladatát az állami gyermekvédelem, mily munkafeladat vár ez országos intézményre?

Próbálkozzunk megközelíteni ezeket a kérdéseket!

Ha elgondolkozunk ennek az elmúlt két éveknek a borzalmain, föltéve, hogy azokat nemcsak átszenvedni, de már átérteni is tudjuk; és ha visszatekintünk törvényhozásunk szociális alkotásaira, nagy elégtételünk van, hogy az 1898. évi XXI. törvényozikk az elhagyatott gyermek gondozási költségeit hetedik életéve betöltéséig az országos betegápolási alapra ruházta. Ezt a rendelkezést megelőzőleg a gyermeknek értéke csak a házi tűzhely mellett volt, divott az angyalcsinálás, a Budapestet környező falvak temetőiben tömören sorakozott a sok parányi sir; ez a gyilkos mesterség jó üzlet volt, belőle a sirásónak is jutott.

Jókai Mór megragadó közvetlenséggel írja le »A kőszívű ember fia» című regényében az elhagyatott gyermeknek, a mint ő nevezi, az el-

dobott léleknek megrendítő végzetét »Te kis sirórívó portéka, a ki senkinek sem kellesz, midőn megvagy, a ki magad sem tudod még, mit tesz lenni, vagy nem lenni? Látod, eltévesztetted a dolgot, nem ide voltál hívva, valami más csillagzaton kellett volna születned.»

Ilyen volt az elhagyatott gyermek sorsa az állami gyermekvédelem megalkotása előtt.

A betegápolási törvény rendelkezésein magasabbra épülhetett az 1901. VIII. és XXI. két törvény, mely törvényeink által kialakult a gyermek joga az állami ellátáshoz és a gyermekvédelemnek társadalompolitikai jelentősége államigazgatásunknak új irányt adott.

Azok, a kiknek megadatott, hogy a gyermekvédelmi törvény akaratát az életbe bevezessék, leküzdtek sok előítéletet, elnémitottak sok hypokrizist, az intézmény fejlődött, a társadalom a legnemesebb társadalmi munkának részeseivé vált.

Mert a gyermekvédelmi törvény megalakulása előtt a társadalom munkája tájékozatlan, ötletszerű, tétova kísérletezés volt, nélkülözte az állam szociális igazgatásának televényföldét, melyből életerőt merítsen, nélkülözte a levegőt, melyben elfulladt lélekzete feleledjen.

Az állami gyermekvédelem a kultura világosságát árasztja szét egyaránt a társadalom legmélyebb és legmagasabb rétegei között. Irtja a tudatlanságot, a babonát, a kuruzslást a mélységekben, irtja a léhaságot, az önzést, az érzéki eltelvegyedést a magasságokban. Itt is, ott is a sötétség ellen küzd.

A magyar állami gyermekvédelem nem ér be annyival, hogy felegette az angyalcsinálók oduit, hogy elsöpörte a »meghalatós» intézeteket, a hol nem ölték meg a szárnyavesztett angyalkákat, csak meghalatták őket, hanem azt akarja, hogy a kinek Isten életet adott — az éljen és keresse az ő élete boldogságát.

Az állami gyermekvédelem érleli a népboldogító törekvéseket. Egészséges lakás, ivóvíz, táplálkozás, védekezés a fertőzőbetegségek ellen. Alkoholizmus, tuberkulózis, veneralis betegségek ezek a mi entente-osaink.

Az állam nem tépi szét a vérszerinti köteléket anya és gyermeke között. Azt a gyermeket veszi gondozásába, kit hozzátartozója, vagy a hatóság helyez a menhely asztalára. Legtöbb esetben ez maga a bubánatos anya »nem bírom huroczolni keresztmet, összeroskadok — mentsétek meg a gyermekemet.»

De az állam az elhagyatott gyermekből nem akar külön társadalmi kasztot, az állam által el-tartott puhányokat nevelni, hanem elhelyezi gyermeket a magyar földmivesnek, a magyar kisiparosnak tűzhelyéhez, őz lesz a te otthonod, ez a te atyád, a te anyád, ezek lesznek a te testvéreid.»

Az állami gyermekvédelem intézményét ez a nagy háboru erős próbára tette.

Az 1914. év őszén, midőn Máramarosban az első orosz betörés csapását szenvedtük, a barbár veszedelem hat oly községünk lakosságát űzte el otthonából, melyben megbizható családok az

állami gyermekvédelem gyermekeit gondozták. A veszedelem tudatában egy nevelőánya sem adta vissza a gondjaiba fogadott gyermeket, — vele bujdosott el, vele tért otthonába vissza.

Az 1915. évben Sáros és Zemplén vármegyékre zudult a veszedelem. Sok község pusztult el, sok család vált hajléktalanná. A magyar állami gyermekvédelem utnak indította mentő csapatait, kétezernél több gyermeket gyűjtött össze és elosztotta őket magyar falvakban, a hol szeretettel befogadták őket és midőn szent bérczeinkről eltüzte hős hadseregünk a vad ellenséget s a bujdosók ezrei feldult falvaikba visszatértek, az állami gyermekvédelem az anyáknak visszaadta, az ölébe tette kinek-kinek megmentett gyermekét.

Sok gond, sok szenvedés sujtotta a magyarságot. A férj idegen földön küzd, sok már idegen földnek hideg hantja alatt álmodja örök álmát. A hitvesnek kell megmivelnit a gazdája vesztett földet, ellátni a házat, nevelni a gyermekeit, az övét és azokat, kiket az állam adott neki. De 65.000 gyermek 35.000 nevelőszülőjének nem jutott eszébe, hogy nehéz a gond, drága az élet, hogy minek is bajlódjék a másnak gyermekével, elég neki a maga terhe. Mert az a más gyermeke már az ő szívéhez nőtt édes gyermek, de hogy is adná oda, hisz a szíve szakadna meg miatta.

Az állami gyermekvédelem az öntudatra ébredő társadalomnak munkása, azé a társadalomé, mely már oly magasra fejlődött a tökélyesedésben, hogy a jót nem azért cselekszi, hogy megdicsérjék, vagy megirigyeljék, hanem azért cselekszi a jót, mert arra a lelkének szüksége van.

Az öntudatra ébredő társadalom a gyermekben látja a saját jövőjét. Mert a gyermek az emberi tökélyesedés útja, mert az élet a gyermekért van.

A háborúnak vértis démona fáradhatatlanul vág rendet az élet kalászosában. A száguldó vonat, melyen dalolva indul véres mezőkre, a nemzeti erő, szembe találkozik azokkal a vonatokkal, melyek a sebesült hősöket hozzák. Sokan nem térnek vissza. Üres marad egy hely a családi asztalnál, egy nyoszolyára nem lesz többé szükség.

A mint ritkul a hősök sora, úgy tömörül az a sor, melybe a hős atyjukat vesztett árvákat sorozzuk. Az ország részvéte fordul a hadi árva felé. A részvét kertjében gazdagon tenyészik sok fantasztikus virág, mindenki segiteni akar, segiteni a maga módja szerint.

De azalatt, míg a hadi árvamentés eszméi

érelődnek, az állami gyermekmenhelynek mindenkor nyitott kapuja befogadja a hadi árvát. Ne legyen neki rosszabb sora, mint az elhagyott gyermeknek, hanem addig is, míg az ország hálája érte jön, legyen ágya, melyben megpihen, legyen asztal, melyen számára teritenek.

A hadi árva gondozása az állami gyermekmenhelyben nem okoz gondot, csak annyit, mint midőn a szépen ültetett virágágyak között a kertésznek egy új virágágyat kell megágyazni.

Felajdult az ország. Nemcsak hős fiaink pusztulnak idegenben, véres csatamezők során, pusztul a nemzet életfájának rügvedő hajtása is. Sándor János belügyminiszter felfogta a veszélyt, munkához látott, hogy megállítsa e gyászos pusztulást. Ebben az országos védőrendszerben minden állami menhely egy-egy hatalmas erőd, minden telep küzdőtér, minden nevelőszülő a mi munkatársunk. Ennek az országos mentésnek, mely az általános gyermekvédelemnek jelszavát írta zászlájára, szakképzett vezérkara van, fővezére a belügyminiszter. Ha ehhez az elsőnt hadsereghez hozzátársul a magyar társadalom, a magyar nemzet nagyasszonyai, a vöröskeresztes ápolónők légioi, egy nemzedéket mentünk meg az elveszéstől.

Megállítjuk a nemzetrontó vést s a mult csak a szomorú emlékezetnek árnyéka marad.

Nem tudom, megoldottam-e a föltett kérdéseket. Látom a multat, várom a jövőt.

A magyar állami gyermekvédelem kiállotta a megpróbáltatásnak nehéz útját. Fennállása óta kétszázezernél több életet nevelt az országnak. Nevelt földműveseket, iparosokat, hősöket, szellemi munkásokat, hitveseket, anyákat.

Ha majd elmerültem a teljes elfeledettség mélységeiben, az életalkony utolsó sugarainál akarnám megirni, hogy hány fiunk küzdött ebben a véres világfelfordulásban, hánynak mellet ékesítette a vitézségnek érme, keresztje, hány nemesszívnek vére hullott el, hány vonult a hős halhatatlanok közé.

A kiket az életnek megmentettünk, ezek hivatottak, hogy az állami gyermekvédelem áldásos munkásságáról bizonytságot tegyenek.

Ruffy Pál